

FOA KONGRES 2004

faglghed og tryghed

Statusrapport

Pædagogisk sektor

Grafisk tilrettelæggelse af omslag: Joe Andersson og Maja Honoré

Forsidefoto: Ib Lindstrøm Ibsen

Layout og indhold: Pædagogisk sektor

Oplag: 750 expl.

Tryk: FOAs trykkeri

Indhold

Indledning.....	6
1. Pædagogisk sektor	8
Sektorårsmøde 2003	8
Sektorbestyrelsen	9
Faglige udvalg	10
Faggruppelandsmøde 2004.....	12
2. Samarbejdsrelationer	14
Den Pædagogiske Branche i DKK.....	14
Samarbejdsaftale mellem PMF og FOA.....	15
3. Fusionsforhandlinger	16
Fusionsforhandlinger med PMF	16
4. Politiske tiltag på det pædagogiske område	17
Frit valg og private pasningsordninger	17
Frit valg mellem kommuner.....	17
Undersøgelse af tilsyn og puljeordninger.....	18
Ledelse og kommunesammenlægninger	20
Puljeordninger på Mors.....	21
Pædagogiske læreplaner.....	22
Kvalitet i Dagtilbud (KiD).....	24
Sundhedstegnet.....	25
5. Information og kommunikation	27
Arbejdsmappe: På rette vej.....	27
Nyhedsbrev.....	27

Landskonferencen 2004	28
Informationsdage	30
Temadage	31
Presse	32
Høringssvar	34
Konferencedeltagelse	35
6. Uddannelse	37
Uddannelse og kurser for dagplejere	37
Revision af pædagoguddannelsen	37
Pædagog på Diplom- og Masterniveau	38
Den Pædagogiske Grunduddannelse	39
Meritpædagoguddannelsen	39
Astma-allergi projekt	40
7. Overenskomster og aftaler	42
8. Ny Løn	43
Sektorens undersøgelse	43
DKK - Den Pædagogiske Branches undersøgelse	44
Ny Løn – et debathæfte	45
9. Arbejdsmiljø	46
Arbejdsmiljø generelt	46
Branchearbejdsmiljøråd (BAR)	47
Omsorgsmedhjælpernes arbejdsmiljø	48
Dagplejernes arbejdsmiljø	48
10. Statistik.....	49
Udviklingen på dagplejeområdet	49
Medlemsudvikling	50
Det pædagogiske arbejdsområde.....	51
Antal indskrevne på dagtilbudsområdet.....	53

Aldersfordeling og økonomi på dagtilbudsområdet.....	53
Brugertilfredshed	54
11. Udgivelser og undersøgelser	56
Undersøgelse af faglighed	56
Kortlægning af private ordninger.....	58
Hvad skal vi med Ny Løn?	59
Dagplejens ledelse – fremtidens ledelse.....	60
Inspirations- og kursuskatalog	60
Dagplejen – en investering i fremtiden.....	61
Frit valg på dagtilbudsområdet.....	61
Dengang i dagplejen	62

Indledning

Denne beretning er en status over FOA-Pædagogisk sektors faglige arbejde og aktiviteter i perioden den 1. september 2003 til den 1. september 2004. Rammer og mål for sektorens arbejde blev vedtaget på sektorårsmødet 2001, og de gælder frem til sektorens årsmøde oktober 2004. Synlighed, faglig stolthed og faglig udvikling er kernen i sektorens fagpolitik.

Omdrejningspunktet for sektorens arbejde er og bliver medlemmerne. Det er medlemmerne og deres behov, som sætter rammerne for sektorens arbejde. Sektorens faggrupper har længe arbejdet med at udvikle deres faglighed. En stærk faglighed er med til at skabe både faglig identitet og faglig anerkendelse. Det vægter vi højt, og derfor inddrages medlemmerne via eksempelvis baggrundsgrupper og spørgepaneler i sektorens undersøgelser og rapporter.

Den tætte kontakt til medlemmerne sikrer en høj kvalitet i vores arbejde. Arbejdet på det pædagogiske område har i løbet af det indeværende status-år været præget af flere emner – heriblandt diskussioner af strukturkommissionens rapport, tilsynet med dagtilbud, nye ledelses- og organisationsformer (enheds- og distriktsledelse), udvikling af dagplejens pædagogik, øget privatisering på dagtilbudsområdet og en eventuel fusion med PMF.

Vi har fortsat en øget bevågenhed overfor nye ledelses- og organisationsformer – også, fordi det mange steder diskuteres at lægge dagplejen ind under institutionerne. Det vil fjerne dagplejens selvstændige ledelse. I FOA-Pædagogisk sektor arbejder vi hårdt for at bevare det udviklende dagtilbud, som dagplejen har fået sin anerkendelse for at være. Vi har kontakt til politikere – både i Folketinget og ude i kommunerne. Her gør vi dem opmærksomme på konsekvenserne af deres forslag til organisatoriske forandringer, og vi synliggør dagplejens styrker.

Den siddende regering har fremsat en række lovforslag med det formål at øge privatisering og frit valg på dagtilbudsområdet. Vi er ikke imod frit valg, men hvis regeringen ønsker at fremme private pasningstilbud, så skal det ske på lige vilkår. Det gør det ikke i øjeblikket, hvilket Socialministeriet selv underbygger med to nye rapporter fra juni 2004. Rapporterne viser, at den kommunale dagpleje leverer en bedre kvalitet, fordi den kommunale dagpleje har færre børn, mere pædagogik og et hyppigere og mere udviklingsorienteret tilsyn end de private pasningsordninger. Socialministeriet underbygger dermed, hvad vi i FOA hele tiden har sagt: Privat pasning har sin pris.

Børnepasning er blevet for dyr, og det kan tvinge forældrene over i blandt andet de private dagplejelignende puljeordninger. Det er ikke udtryk for det reelle frie valg, som regeringen ønsker sig så brændende. Det er nok en billigere pris men også en ringere kvalitet.

Netop kvalitet har FOA-Pædagogisk sektor også i indeværende status-år arbejdet meget med at udvikle. Cand.pæd. Erik Sigsgaard har tidligere dokumenteret dagplejens særlige pædagogik. I øjeblikket arbejder han på et projekt, der skal munde ud i undervisningsmateriale om dagplejens pædagogik og en bog om 0-2-åriges liv. Det vil ikke bare styrke vores faglighed, men også bidrage til vores faglige anerkendelse på det pædagogiske område.

Det seneste år har vi haft travlt med mange interessante opgaver og udfordringer. I tæt samarbejde med medlemmerne har vi sikret en fortsat udvikling – tak for støtte og opbakning til at gennemføre temadage, informationsdage, konferencer og ikke mindst tak for det værdifulde arbejde i baggrundsgrupperne.

Ruth Nielsen
Sektorformand

1. Pædagogisk sektor

Sektorårsmøde 2003

Pædagogisk sektor afholdt årsmøde den 18. september 2003 med deltagelse af 87 stemmeberettigede repræsentanter fra hele landet. Sektorens årsmøde udstikker de overordnede rammer for sektorens arbejde.

På sektorårsmødet afholdt forbundsformand Dennis Kristensen et oplæg om FOA's arbejde med fag, faglighed og faggrupper samt mulighederne for at øge fokus på fagligheden og mulighederne for udvikling. Forbundsformanden fremhævede, at der på det pædagogiske område allerede findes eksempler på, hvordan man kan arbejde med faglighed i praksis. Eksempelvis arbejdet med dokumentation af dagplejens pædagogik, og sektorens undersøgelse af integration af børn med anden etnisk oprindelse end dansk.

Dernæst blev *Syv skridt mod kongressen* diskuteret på baggrund af et oplæg af forbundets næstformand Margit Vognsen. Forbundet udfordres af, at det økonomiske råderum indskrænkes. Det skyldes, at de mennesker, hvis sag forbundet gerne vil tale, vælger FOA fra. For at sikre forbundets fremtid skal det faglige engagement bredes ud til medlemmerne.

Medlemmerne skal være i centrum, og alt hvad forbundet foretager sig skal gavne medlemmerne. Dette skal ske ved blandt andet at øge dialogen og kontakten med medlemmerne. Pædagogisk sektor blev fremhævet som et godt eksempel på aktiv kontakt til medlemmerne gennem anvendelse baggrundsgrupper, populære temadage og en stor landskonference.

På baggrund af Margit Vognsens oplæg og nogle forberedte spørgsmål blev årsmødedeltagerne inddelt i debatgrupper. Formålet med grupperne var at diskutere forbundets oplæg til kongressen 2004.

Sektorbestyrelsen

Sektorbestyrelsen har siden sidste sektorårsmøde den 18. september 2003 og frem til den 1. september 2004 afholdt ni møder, hvoraf mødet i august 2004 har været af to dages varighed.

Referater fra bestyrelsesmøderne findes på FOA's intranet foa-net under sektorene pædagogisk\sektorbestyrelse\referater.

Tabel 1.1. Medlemmer af sektorbestyrelsen

Navn	Faggruppe
Ruth Nielsen* , sektorformand	Dagplejer
Karen Halling-Illum* , næstformand	Dagplejepædagog
Jytte Mose* , bestyrelsesmedlem	Dagplejer
Benedicte Helvad** , bestyrelsesmedlem	Pædagogisk konsulent
Eva Fogh** , bestyrelsesmedlem	Dagplejer
Dorte Thøgesen , bestyrelsesmedlem	Dagplejepædagog
Olaf Christensen* , bestyrelsesmedlem	LFS dagområdet
Britt Petersen* , bestyrelsesmedlem	LFS døgnområdet
Birger Huus Pedersen , bestyrelsesmedlem	Legepladsansat
Lena B. Nielsen , bestyrelsesmedlem	Omsorgsmedhjælper
Mette Gagner , 1. Suppleant	Pædagogisk konsulent
Grethe Stolzenbach , 2. Suppleant	Dagplejer
Kirsten B. Hansen , 3. Suppleant	Dagplejer

* Ligeledes hovedbestyrelsesmedlemmer. ** Suppleanter til hovedbestyrelsen.

Faglige udvalg

Repræsentanter til de faglige udvalg blev valgt for en to-årig periode på faggruppelandsmødet den 4. – 5. februar 2003.

Table 1.2. Medlemmer af sektorens faglige udvalg

Dagplejere	
Bente Malmberg*	Århus afdeling
Elsebeth Vang Hansen	Sydsjælland afdeling
Birgit Krogaard	Odense afdeling
<i>Suppleanter</i>	
1. Karen Munk Andersen	Viborg afdeling
2. Jette Christiansen	Brønderslev afdeling
Dagplejepædagoger	
Jørgen Nielsen*	Viborg afdeling
Torben Levring	Sydsjælland afdeling
Pia Kampmann	Holstebro afdeling
<i>Suppleanter</i>	
1. Kamma Ebsen	Herning afdeling
2. Anne-Grethe Sørensen	Sydsjælland afdeling
Pædagogiske konsulenter	
Benedicte Helvad	Frederikssund afdeling
Mette Gagner*	Roskilde afdeling
Poul Skaarup	Silkeborg afdeling
<i>Suppleanter</i>	
1. Karin Christensen	Esbjerg afdeling
2. ikke valgt	Århus afdeling

Ledere af central pladsanvisning	
Annie Hykkelbjerg	Odense afdeling
Muggi Nyraad	LFS
<i>Suppleanter</i>	
1. Jane Brølling	Odense afdeling
2. Hanne Tjellsen	LFS
Omsorgsmedhjælpere	
Kirsten Munkebo*	Odense afdeling
Inge Marie Sørensen	Silkeborg afdeling
Lena B. Nielsen	Slagelse afdeling
<i>Suppleanter</i>	
1. Birgitte Hvolgaard	Sydsjælland afdeling
2. Anne Marie Hestehave	Hillerød afdeling
Legepladsansatte	
Birger Huus Pedersen	Århus afdeling
Jan Christoffersen	Århus afdeling
Jette Olsen*	LFS
<i>Suppleanter</i>	
1. Bjarne Ejby	LFS
2. Christian Schwab	Århus afdeling
3. Gert Haugsbyrdt	LFS

* Årsmøderepræsentanter

Faggruppelandsmøde 2004

Faggruppelandsmødet 2004 blev afholdt med 145 deltagere fra sektorens i alt syv faggrupper. Faggruppelandsmødet blev afholdt den 9. – 10. marts 2004, og det indeholdt såvel tværgående som faggruppespecifikke dagsordener. Referater fra de enkelte faggruppers møder findes på FOA's intranet foa-net under sektorerne \pædagogisk\faggruppereferater.

Fælles for alle faggrupper var følgende tre oplæg:

- *Vi vil bryde den negative sociale arv – hvordan gør vi det?*
v/Per Fibæk Laursen, Danmarks Pædagogiske Universitet
- *Den negative sociale arv set fra børnehøjde*
v/Pernille Hviid, Københavns Universitet
- *Syv skridt mod kongressen, overenskomstsituationen m.m.*
v/forbundsformand Dennis Kristensen, FOA.

Blandt de øvrige fælles temaer på dagsordenen var faglighed, graviditets- og seniorpolitik. På faggruppelandsmødet for legepladsansatte blev blandt andet faggruppens videofilm diskuteret. Producenten Jens Bygholm, Verdensbilleder, fremlagde en skitse til projektet, der omhandler legepladserne og deres virke med København og Århus som eksempel. Faggruppen diskuterede og godkendte projektet. Der var også en gensidig orientering om budgetbesparelser på baggrund af erfaringer fra København og Århus.

Dagplejerne diskuterede, hvordan samarbejdet mellem dagplejer og dagplejepædagog kan styrkes. Temaet blev diskuteret på baggrund af gruppearbejde. Blandt de mange forslag var øget dialog og kommunikation mellem parterne. Dagplejerne diskuterede også arbejdsmiljø på baggrund af en undersøgelse foretaget af sektoren. Omsorgsmedhjælperne diskuterede på deres faggruppelandsmøde ligeledes arbejdsmiljø på baggrund af en miniundersø-

gelse af deres psykiske arbejdsmiljø foretaget af sektoren. Undersøgelsens foreløbige resultater blev præsenteret og diskuteret både i fællesskab og i grupper.

På de pædagogiske konsulenters faggruppelandsmøde var der indledningsvis en orientering om deltagelse i en såkaldt *sparringsgruppe* om forskellige tiltag i Socialministeriet. Der er deltagelse i gruppen via en repræsentant fra hver af de pædagogiske konsulenters fem regioner. På mødet var der også debat om tilsynet som middel til at synliggøre de pædagogiske konsulenters arbejde, om nye ledelsesformer og pædagogiske læreplaner.

Daglejepædagogerne talte blandt andet om kommunesammenlægninger på baggrund af erfaringerne fra Bornholm. Derudover blev puljeordninger og tilsyn med private pasningsordninger diskuteret på baggrund af erfaringerne i Ålborg kommune – her er ti pct. af børnepasningen privat. Pladsanviserne afholdt i 2004 deres andet faggruppelandsmøde, og brugte derfor nogen tid på introduktion og samtale omkring arbejdsforhold og -opgaver. Konsekvenserne af kommunalreformen på pladsanvisernes arbejdsområde blev også diskuteret.

2. Samarbejdsrelationer

Den Pædagogiske Branche i DKK

Den Pædagogiske Branche i Det Kommunale Kartel (DKK) er et samarbejde mellem SL, PMF, FOA, KAD, SiD og BUPL. Den Pædagogiske Branche repræsenterer ca. 140.000 medlemmer, der arbejder inden for det pædagogiske område i amter og kommuner.

Den Pædagogiske Branche blev dannet med det formål at fremme organiseringen af det faglige arbejde på medlemmernes arbejdspladser. Dernæst står medlemmerne sammen stærkere i påvirkningen af den socialpolitiske dagsorden, og arbejdet i branchen sikrer, at der ikke udføres dobbeltarbejde, fordi en række opgaver løses i samarbejde.

En af de fælles aktiviteter, som arbejdet i Den Pædagogiske Branche har resulteret i, var afholdelsen af en konference om Ny Løn den 24. oktober 2003. Baggrunden var, at Ny Løn-systemet ikke fungerer efter hensigten, fordi amter og kommuner ikke udmønter den løn, der er aftalt og forudsat i KTO-forliget. Det har medført stor utilfredshed hos Den Pædagogiske Branches medlemmer. På baggrund af arbejdet i branchen blev følgende krav fremsat i fællesskab til overenskomstforhandlingerne 2005:

- Størrelsen af den aftalte ramme skal matche lønudviklingen på det private arbejdsmarked, så man fremover undgår, at de (amts)kommunale ansattes lønudvikling sakker bagud i forhold til de privatansattes lønudvikling
- De generelle lønstigninger skal sikre reallønnen for alle ansatte i amter og kommuner
- De enkelte fagområder skal have bedre mulighed for at aftale egne lønsystemer

- Der skal være udmøntningspligt for de midler, der evt. afsættes til lokal forhandling
- De midler, der er fra det lokale råderum samt de midler, der evt. afsættes til lokal forhandling, skal bruges til varig løn.

Dernæst har Den Pædagogiske Branche sammen produceret og udgivet to pjecer. Den første pjece omhandler kontraktstyring og udlicitering af pædagogiske tilbud, og blev udgivet den 1. januar 2004. Hæftet henvender sig til medarbejdere, der skal beskrive den pædagogiske kerneopgave i en kravspecifikation.

Den anden pjece omhandler fremtidens løn på det pædagogiske område og blev udgivet den 11. februar 2004. Pjecen er et debatoplæg, der har til formål at sætte gang i en fremadrettet drøftelse mellem personaleorganisationerne og de kommunale arbejdsgivere om Ny Løns fremtid. Oplægget giver en række bud på nødvendige ændringer, hvis de lokale lønforhandlinger skal have en fremtid. Begge pjecer kan downloades gratis på DKK's hjemmeside www.dkk.dk under brancher/den pædagogiske branche/aktiviteter.

Samarbejdsaftale mellem PMF og FOA

PMF og FOA-Pædagogisk sektor har indgået en udvidet samarbejdsaftale omkring blandt andet overenskomst, Ny Løn, uddannelse og undersøgelser i kommunerne. Koordination, udveksling af erfaringer og fælles opfølgning på disse områder vil være til glæde for begge forbund.

Evalueringen af aftalen afventer afgørelsen vedrørende en eventuel fusion mellem PMF og FOA.

3. Fusionsforhandlinger

Fusionsforhandlinger med PMF

Hovedbestyrelserne i Forbundet af Offentligt Ansatte (FOA) og Pædagogisk Medhjælper Forbund (PMF) vedtog den 6. maj 2004 at anbefale en fusion af de to forbund. Fusionen blev anbefalet på baggrund af et konkret fusionsgrundlag udarbejdet af de to forbund i fællesskab. I FOA's hovedbestyrelse stemte 40 for fusionen, tre stemte imod og én undlod. I PMF's hovedbestyrelse stemte 24 for og otte imod.

De to forbund indkalder nu begge til kongres den 6. november 2004. Siger de to kongresser ja til fusionen, gennemføres der frem til midten af december en urafstemning i begge forbund. Ender urafstemningerne også med et ja, så bliver der indkaldt til stiftende kongres i det nye fælles forbund i januar 2005. Der er endnu ikke taget stilling til navnet for et nyt forbund, men det vil få cirka 215.000 medlemmer, hvoraf de ca. 189.000 kommer fra FOA og ca. 26.000 fra PMF. Det er aftalt, at PMF skal indgå i FOA-Pædagogisk sektor.

Faggrupperne er ikke glemt. I bestyrelsen i pædagogisk sektor vil faggrupperne være sikret garantipladser – også efter en fusion. Der er også sikkerhed for, at faggrupperne hver især kan arbejde videre med deres faglighed. Der nedsættes faglige udvalg for alle faggrupper. De faglige udvalg deltager i lønforhandlinger for egne grupper og arbejder med udvikling af deres faglighed blandt andet på deres faggruppelandsmøder. I det indeværende status-år har udarbejdelsen af fusionsgrundlaget fyldt meget. Det er ønsket, at medlemmerne også deltager aktivt i denne debat. FOA har sammen med PMF åbnet en ny fælles hjemmeside www.nytforbund.dk. Her kan medlemmer og andre interesserede se det fulde fusionsgrundlag, deltage i debatten, læse spørgsmål og svar, samt artikler fra forbundenes blade m.v..

4. Politiske tiltag på det pædagogiske område

Frit valg og private pasningsordninger

Der har i det forløbne år været en stigning i privatiseringen på børnepasningsområdet. Dette kapitel vil derfor indeholde en del omtale af frit valg og private pasningsordninger.

Indledningsvist har de mange nye frit valgsordninger ikke vundet den store genklang hos brugerne. Kun én pct. af danske småbørn mellem et halvt år og fem år passes i frit valg-ordninger, viste tal fra Socialministeriet i maj 2004. Ifølge formanden for Børns Vilkår, Peter Albæk er det: ”*Et hamrende klart signal om, at ordningerne ikke duer. De er ikke noget alternativ til de etablerede børnehaver og vuggestuer. Det er ren show-off-politik, man giver udtryk for et væld af tilbud, men det er ikke noget, som forældrene kan bruge*”. Pædagogisk sektor kan kun bakke op om denne holdning.

Fakta

I 2003 blev kun 3.219 børn passet privat med tilskud fra kommunen, ud af en samlet børneflokk på næsten 369.000 dagpleje-, vuggestue- og børnehavebørn. Det vil sige, at under én pct. blev passet med tilskud fra kommunen. Samtidig blev blot 737 børn passet af deres egne forældre.

Frit valg mellem kommuner

Forældre fik pr. 1. januar 2004 ret til at få skrevet deres børn på venteliste til et dagtilbud i en anden kommune end hjemkommunen. Det følger af lovforslag L 134 (Folketingsåret 2002-03). Hvis pasningsgarantien er truet, har kommunerne mulighed for at lukke deres ventelister for børn fra andre kommuner.

Kommunerne skal indberette deres beslutning om lukning til en database, der administreres af Styrelsen for Social Service. Databasen er at finde på www.ventelistelukning.dk fra den 1. januar 2004. Fra samme dato er der mulighed for indberetning og søgning. Reglerne står i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 890 af 6. november 2003.

Databasen indeholder kun de oplysninger om lukning for optagelse på venteliste, som kommunerne har indberettet. Andre oplysninger om de enkelte kommuner, eksempelvis om de forskellige tilbud, opskrivning på ventelister, pladsgaranti m.v. ligger på de enkelte kommuners egne hjemmesider.

I pædagogisk sektor har vi blandt andet gennem et høringssvar til Socialministeriet gjort opmærksom på en række problemer ved denne ordning - herunder spørgsmålet om forældrenes stilling i forbindelse med ansøgning om ekstra støtte (sprogstimulering, tolkebistand m.v.) og problemer med at tilpasse og udnytte kommunens kapacitet. Flere kommuner har allerede lukket deres ventelister på grund af problemer med at opretholde deres pasningsgaranti. Det er sektorens holdning, at Socialministeriets ressourcer ville være anvendt bedre, hvis ressourcerne blev brugt på de populære kommunale dagtilbud frem for på administration af frit valg mellem kommuner.

Undersøgelse af tilsyn og puljeordninger

Styrelsen for Social Service har på Socialministeriets foranledning undersøgt, hvordan kommunerne fører tilsyn med alle typer dagtilbud og med ordningen, hvor forældre får tilskud fra kommunen til privat pasning af deres børn. Her omtales de konklusioner, som har den største betydning for den kommunale dagpleje. Rapporterne er omtalt mere indgående i nyhedsbrevet for juli/august 2004. Nyhedsbrevet findes på hjemmesiden www.foa.dk under Fakta om FOA/sektorer/nyhedsbreve.

Undersøgelserne viser, at den kommunale dagpleje leverer en bedre kvalitet, fordi den kommunale dagpleje har færre børn, mere pædagogik og et hyppigere og mere udviklingsorienteret tilsyn end de private pasningsordninger. Det ses blandt andet af, at:

- I de private dagplejelignende puljeordninger er der i gennemsnit 4,5 pladser pr. ordning. I kommunal dagpleje passer hver enkelt dagplejer i gennemsnit 3,4 børn. Dagplejens styrke er den tætte voksenkontakt, og den kan den private dagplejelignende ordning ikke matche
- Kun to ud af de 81 dagplejelignende puljeordninger, der findes i Danmark, har ansat pædagogisk personale. Passes barnet i kommunal dagpleje, får dagplejeren jævnligt besøg af en uddannet pædagog. Det er den uddannede pædagog's ansvar at vejlede og føre tilsyn med den enkelte dagplejer. De private dagplejelignende ordninger står derfor uden den anerkendte pædagogik, som eksisterer i den kommunale dagpleje
- Der er forskelle i tilsynet. I den kommunale dagpleje baserer tilsynet sig på udvikling og ikke alene på kontrol. Undersøgelsen viser, at kommunerne i gennemsnit besøger den kommunale dagpleje otte eller flere gange om året. Dagplejelignende puljeordninger besøges sjældnere: 45 pct. af kommunerne har alene aflagt ét besøg. Kun fem pct. af kommunerne aflægges otte eller flere besøg. Hver fjerde kommune har slet ikke besøgt en eneste af deres dagplejelignende puljeordninger i 2003.

Tallene taler for sig selv. Tilsynet er skåret ned til et minimum. Den udvikling og pædagogik, der er kernen i den kommunale dagpleje er væk. Det er derfor klart, at den private pasning er billigere, når der er store forskelle i den leverede service.

Tidligere socialminister og nuværende minister for Familie- og Forbrugsansliggender Henriette Kjær (K) har udsendt en skrivelse til alle landets kommuner, hvor deres tilsynsforpligtelse understreges - uanset hvilken type dagtilbud, der er tale om. Familieministeren vil nu tage initiativ til at udarbejde vejledningsmateriale til kommunerne om tilsyn i dagtilbud. Rapporterne om undersøgelsen kan ses på Socialministeriets og Styrelsen for Social Services hjemmeside på www.sm.dk under publikationer.

Ledelse og kommunesammenlægninger

Tendensen på børnepasningsområdet er klar: Stram økonomi fører til kommunale overvejelser om den nuværende ledelsesstruktur. Flere kommuner ønsker en enhedsforvaltning, hvor alle aktiviteter på børne- og ungeområdet samles under én fælles ledelse. Kommunen deles op i distrikter, der i fællesskab udgør én stor enhed. Formålet er at skabe en helhed i børns liv og i overgangen mellem dagtilbud.

Det er sektorens holdning, at omstrukturering og nye ledelsesformer ikke må etableres på bekostning af kvaliteten i dagtilbud. I modsætning til Kommunernes Landsforening (KL) er sektoren af den opfattelse, at sammenlægninger af dagpleje og daginstitutioner ikke kun er en administrativ strukturændring. Ændringen vil have indflydelse på dagplejens kvalitet og pædagogik. I sektoren vil vi gerne diskutere fremtidens dagpleje, men det skal ske under forudsætning af, at dagplejen og daginstitutioner defineres som to ligeværdige dagtilbud.

Dagplejens selvstændige ledelse skal bevares, fordi en underlægning vil få dramatiske konsekvenser for de pædagogiske mål, - indhold og – metoder. Pædagogikken vil uvilkårligt blive ensrettet. På kort og længere sigt vil en underlægning medføre, at dagplejen institutionaliseres og den anerkendte dagplejepædagogik forsvinder.

Pædagogisk sektor har i forbindelse med landskonferencen 2004 udarbejdet et debathæfte, der handler om de nye organisationsformer på dagtilbudsområdet. I 2003 lagde 12 kommuner dagplejen helt eller delvist ind under daginstitutionerne. Kun i to kommuner blev dagplejelederen ansat som distriktsleder. Med hæftet ønsker vi at sætte fokus på dagplejeledelsens kompetencer, og vi ønsker aktivt at deltage i debatten og dermed få indflydelse på fremtidens dagpleje.

Puljeordninger på Mors

Den 25. november 2003 viste DR1 en udsendelse, der gav et negativt billede af de private puljeordninger. Pædagogisk sektor reagerede med følgende handlinger:

- Udsendte en pressemeddelelse
- Skrev brev til afdelingerne med forslag til et læserbrev til lokalpressen
- Kontaktede alle medier for at gøre opmærksom på forskellen mellem dagplejere og puljepassere
- Danmarks Radios P1 bragte den 27. november 2003 kl. 17.00 et interview med Ruth Nielsen om sagen
- Danmarks Radio sendte en besked ud til alle nyhedsoplæsere om ikke at kalde puljepassere for dagplejere
- Skrev brev til Socialministeriet med krav om, at tilsynsreglerne for kommunal og privat pasning skal være de samme.

Udover disse fælles tiltag for dagplejerne som samlet faggruppe, støttede FOA de enkelte dagplejepædagoger i Morsø Kommune. Status er, at dagplejepædagogerne nu er flyttet til en anden forvaltningsenhed. Der er ansat en pædagogisk konsulent til at gennemgå godkendelse og tilsyn med puljeordningen.

Pædagogiske læreplaner

Loven om pædagogiske læreplaner blev vedtaget den 31. marts 2004 og træder i kraft den 1. august 2004. Socialministeriet udsendte bekendtgørelsen om pædagogiske læreplaner i juni 2004. For at sikre igangsættelsen af de pædagogiske læreplaner, har Socialministeriet iværksat følgende initiativer:

- En pjece til alle dagtilbud, kommuner og forældre med børn i dagtilbud, der giver en let og inspirerende introduktion til de pædagogiske læreplaner. Pjecen sendes ud i august 2004
- Kurser og temadage til medarbejdere, nøglepersoner, forældrebestyrelser og kommunalbestyrelser
- Løbende central evaluering af forløbet de første tre år med de pædagogiske læreplaner
- GULD-guide – som udkommer primo januar 2005 – der vil beskrive ny viden og give eksempler på læring.

Pædagogisk sektor har deltaget i kurser og temadage arrangeret af Socialministeriet med det formål at påvirke udarbejdelsen af de pædagogiske læreplaner. På temadagene deltog sektoren i workshops afholdt af medlemmer af den ekspertgruppe, der arbejder med bidrag til bekendtgørelsen. Sektoren har aktivt fulgt debatten og afgivet høringssvar i forbindelse med lovforslaget.

Fakta

Der skal i det enkelte dagtilbud udarbejdes en pædagogisk læreplan. Med dagtilbud forstås kommunale og selvejende daginstitutioner, kommunal dagpleje og puljeordninger efter §§ 9-11 i serviceloven. For dagplejen og for dagplejelignede puljeordninger udarbejdes der en læreplan for alle dagplejehjem i et distrikt eller for kommunen samlet set. Den pædagogiske læreplan kan være et selvstændigt dokument eller den kan for eksempel indgå i virksomhedsplanen”.

Orientering om ændring af lov om social service, Socialministeriet

Pædagogisk sektor er grundlæggende tilhænger af, at der findes en formålsbestemmelse for dagtilbud. Fokus på, hvad børn får ud af at være i dagtilbud, er godt. Særligt er sektoren tilhænger af, at man i dagtilbuddene er særligt opmærksomme på, hvordan personalet kan støtte de udsatte børn. Fokus på, hvad børn får ud af at opholde sig i dagtilbud, kan skabe mere synlighed omkring behovet for ressourcer, og det kan skaffe de ansatte og deres arbejde den anerkendelse, de ofte savner.

Men når familieminister Henriette Kjær (K) mener, at pædagogiske læreplaner i dagtilbud kan bryde negativ social arv, er vi betænkelige. Ingen forskning viser, at læreplaner kan bryde negativ social arv. Til gengæld gør kvaliteten i dagtilbud en forskel. Men kvalitet koster. Derfor er det pædagogisk sektors forslag, at det faldende børnetal udnyttes til at øge kvaliteten. Det gør man ikke ved at nedlægge pasningspladser og afskedige dagplejere, pædagogmedhjælper og pædagoger. Kvaliteten øges heller ikke ved at give ressourcestærke forældre mulighed for at flytte deres børn til de daginstitutioner, der har økonomi og personale til øget udvikling og flere aktiviteter.

I bemærkningerne til lovforslaget står der, at ”*det er hensigten, at der i mange tilfælde vil kunne arbejdes videre med virksomhedsplanen, ved at tage højde for målene og indholdstemaerne i bekendtgørelsen*”. Det er ikke pædagogisk sektors opfattelse, at de pædagogiske læreplaner skal medføre et stort merarbejde. I dagplejen og daginstitutionerne arbejdes der allerede med mange af de ting, som er ministeriet mål med de pædagogiske læreplaner. I de fleste tilfælde vil kravene til en læreplan allerede være at finde i de virksomhedsplaner, der er udarbejdet i hver enkelt kommune.

En udbygning af virksomhedsplanen med fokus på det pædagogiske indhold i dagplejen, vil være med til at synliggøre dagplejens pædagogik og fagligheden i dagplejen. Ved at beskrive hverdagen med børnene og det store pædagogiske arbejde, som udføres i dagplejen, kan vi øge ikke bare forståelsen for vores arbejde men også anerkendelsen af dagplejen. Sektoren ønsker i den

forbindelse ikke, at læreplanerne skal bruges til at forberede helt små børn til skolegang.

Læs mere om de pædagogiske læreplaner på Socialministeriets hjemmeside www.sm.dk/laereplaner. Her finder du oplysninger om de afholdte temadage, lovgivning, og eksempler på læreplaner fra seks forskellige kommuner, der allerede har indført læreplaner. Du kan læse FOA's høringssvar på hjemmesiden www.foa.dk/sw12920.asp.

Kvalitet i Dagtilbud (KiD)

De pædagogiske læreplaner er ikke det eneste tiltag fra Socialministeriet, der har fokus på børns læring. Projektet Kvalitet i Dagtilbud (KiD) beskæftiger sig også med læring. KiD er et fælles projekt mellem Socialministeriet, Kommunernes Landsforening (KL) og BUPL, og projektet startede i december 2000.

Formålet med KiD-projektet er at bidrage til at skabe et godt og udviklende børneliv for de helt små børn. KiD skal styrke arbejdet med børns læring i vuggestuer, børnehaver, dagplejen og andre dagtilbud for børn mellem nul og seks år. Projektet skal også udvikle metoder til at samarbejde med forældrene – især forældre til børn med særlige behov.

KiD-projektet er delt op i to faser, og status er, at anden fase er påbegyndt. I første del af projektet undersøgte fem arbejdsgrupper forskellige temaer, og kom med deres bud på udfordringerne i fremtiden. Anden del af KiD tager tråden op fra arbejdsgrupperne og giver støtte til helt konkrete projekter i dagtilbud landet over.

Socialministeriet har afsat i alt 40 mio. kr. - herunder bl.a. 25 mio. kroner til at støtte udvalgte projekter. De enkelte projekter afvikles i perioden 1. juli 2003 til 30. juni 2004. Socialministeriet har givet støtte til projekter, som for-

deler sig på de tre hovedgrupper: Udvikling af læring og læringsguider (22 projekter), udvikling og dokumentation af den pædagogiske praksis (21 projekter) og forældresamarbejde om rummelighed og den tværfaglige indsats (12 projekter).

Erfaringsopsamling sker efter afslutning af anden del af KiD i slutningen af 2004. Erfaringerne opsamles i tre arbejdsgrupper bestående af repræsentanter fra Socialministeriet, KL, BUPL samt andre relevante fagpersoner - herunder repræsentanter fra FOA-Pædagogisk sektor. Du kan læse mere om KiD-projektet på Socialministeriets hjemmesider: www.sm.dk/kid og www.kidlld.dk.

Sundhedstegnet

Regeringen vil udvikle en mærkningsordning, hvor dagplejen, daginstitutioner, skoler og fritidsinstitutioner skal gøre sig fortjent til at få en udmærkelse. Mærkningen - et *Sundhedstegn* - er under udarbejdelse i et samarbejde mellem fem private sygdomsbekæmpende foreninger: Kræftens Bekæmpelse, Diabetesforeningen, Hjerteforeningen, Gigtforeningen og Astma- og Allergiforbundet.

Sundhedstegnet er et led i regeringens nye udspil, der skal forbedre børn og unges sundhed. Dobbelt så mange børn som for 25 år siden er overvægtige – ikke mindst, fordi de får for lidt motion. Hele 15-20 pct. af børnene er næsten ikke fysisk aktive i løbet af en dag. Tre ud af fire børn spiser for meget sukker. Ud over sundhedstegnet er der lavet en hjemmeside, www.tjeksundheden.dk, hvor dagplejen, institutioner og skoler kan finde inspiration til at arbejde for bedre mad- og motionsvaner. Blandt andet vil der hver uge være en ny idé til en leg, som kan gøre det sjovt for børnene at få rørt sig.

”Ideen med sundhedstegnet er, at få en slags Smiley i børnehøjde. At udvikle et symbol som institutionerne kan anvende til at informere omverden om, at her har man gjort noget særligt for at arbejde for bedre sundhed. Der er jo allerede gode kræfter i gang, heldigvis er der mange institutioner, der arbejder for at give børnene sunde vaner, og det her skal ansøre flere til at gøre det samme og give dem en mulighed for også at prale med det”. Sådan præsenterede Indenrigs- og Sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen sundhedstegnet på et pressemøde den 5. november 2003.

I pædagogisk sektor har vi haft en baggrundsgruppe indkaldt blandt sektorens medlemmer. Gruppen har diskuteret kriterier og mål med Sundhedstegnet. Sektoren har også deltaget i en arbejdsgruppe i Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Gruppen havde til formål at diskutere forslag til kriterier for opnåelse af Sundhedstegnet. Ambitionen var oprindeligt, at ordningen skulle lanceres ved starten af skoleåret 2004. Sektoren har på nuværende tidspunkt ikke hørt yderligere fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

5. Information og kommunikation

Pædagogisk sektor arbejder målrettet med at styrke informationen til medlemmerne og med at synliggøre sektorens politik og arbejde. Følgende afsnit indeholder omtale af de aktiviteter sektoren har kørende eller sat i gang for at fremme denne målsætning.

Arbejdsmappe: På rette vej

Formålet med arbejdsmappen er at give afdelingerne og de lokale sektorer mulighed for hurtigt at finde oplysninger og information om relevante forhold indenfor det pædagogiske område.

Fakta - *Sektorens arbejdsmappe indeholder information om:*

Lov om social service samt vejledninger	Tavshedspligt, notatpligt
Gæsteplejehuse	Grænseaftaler
Underlægning af dagplejen	Økologi i dagplejen
Ryging og røgfrie miljøer	Renovation
Årsnorm	Straffeattester
Skatteforhold	Arbejds miljø
Uddannelsesforhold	Statistik indenfor dagplejen
Foldere og publikationer	

Arbejdsmappen er tilgængelig på FOA's intranet FOA-net under sektorerne/pædagogisk/arbejdsmappe.

Nyhedsbrev

Nyhedsbrevet fra pædagogisk sektor indeholder oplysninger og aktuelt nyt fra sektoren og det pædagogiske område. Sektorens og bestyrelsens holdnin-

ger til politik på børneområdet og fagpolitik fremgår af nyhedsbrevenes leder. Sektorens nyhedsbrev udkommer en gang om måneden undtagen i juli.

Nyhedsbrevene udkommer omkring den 1. i hver måned. De publiceres på FOA's intranet under sektorerne/pædagogisk/nyhedsbreve og på FOA's hjemmeside på www.foa.dk under Fakta om FOA/sektorer/nyhedsbreve. På FOA's hjemmeside er der mulighed for at tilmelde sig en mailliste, så man automatisk får tilsendt nyhedsbrevet via e-mail.

Landskonferencen 2004

For 8. gang i træk har pædagogisk sektor med stor succes afholdt landskonferencen *Kvalitet i dagplejen* den 28.-29. april og den 3.-4. maj 2004. Konferencen havde godt 1.300 deltagere.

Fakta - Formålet med afholdelsen af konferencen

- Sikre udviklingen af kvaliteten i dagplejen
- Udvikle dagplejen som et ligeværdigt og pædagogisk tilbud til børn fra 0-2 år
- Opnå respekt om dagpleje inden for dagtilbudsområdet
- Udvikle fagligheden for dagplejens faggrupper
- Sikre et godt samarbejde mellem dagplejens forskellige faggrupper
- Øge glæden ved at arbejde i dagplejen
- Øge viden og kendskab til dagplejen hos politikere og embedsmænd

Overskriften for konferencen 2004 var *Uddannelse og ledelse*. Konferencen handlede dog også om Ny Løn og om dagplejen set i børnehøjde. På konferencen havde sektoren inviteret oplægsholdere, som bl.a. af professor Per Schultz Jørgensen, børneforsker Erik Sigsgaard, professor Steen Hildebrandt og cand.psyk. og forfatter Margrethe Brun Hansen. Referater af oplæggene kan læses på hjemmesiden www.foa.dk under Fakta om FOA/sektorer/pædagogisk/landskonferencen 2004.

Konferencen bød også på en spændende paneldebat om fremtidens dagpleje. Deltagere i paneldebatten var blandt andet: MF Eva Kjer Hansen (V), borgmester i Odense kommune og næstformand i KL Anker Boye (S), børne- og kulturchef i Næstved kommune og formand for Børne- og Kulturchefforeningen Per B. Christensen, Allan Vendelbo, kommunaldirektør i Ballerup kommune og formand for Kommunalchefforeningen og forbundsformand i FOA og formand for KTO Dennis Kristensen. Panelet diskuterede blandt andet, hvorvidt politikerne mangler langsigtede visioner i planlægningen af politikken på børne- og ungeområdet.

Eva Kjer Hansen sagde: *”Der mangler en børnepolitisk retning, så det ikke pr. automatik går ud over dagplejen, når børnetallet falder, og kapaciteten skal tilpasses”*. Imens var Anker Boye af den opfattelse, at ledelsesdebatten snarere handler om at skabe mere kvalitet for de samme penge. Han sagde: *”Der stilles hele tiden nye kvalitative krav, men der er læg på kommunernes økonomi. Antallet af skolebørn stiger, mens antallet af børn i dagtilbud falder, det er ikke et område i vækst. Presset lige nu er på folkeskolen, og der bliver en kamp om ressourcerne. Forældrene kræver mere kvalitet, og vi er nødt til at se på, hvad det er, vi skal udvikle. Hvordan kan vi styrke, videreudvikle og kvalificere også på institutionsområdet. Derfor sætter vi fokus på ledelse”*.

En deltager opfordrede til at holde fokus på børnene. Men også til at FOA skal være på forkant med udviklingen i de nye kommuner, gå med i en dialog og et samarbejde om at styrke ledelsen i dagtilbuddene. Også Dennis Kristensen fandt det vigtigt at gå ind i en diskussion i forbindelse med kommunalreformen. Han opfordrede alle til at blande sig i debatten: *”For de nye politikere kommer til at træffe nogle afgørende beslutninger”*. Det er derfor afgørende, at også pædagogisk sektor blander sig i debatten.

Allan Vendelbo slog fast, at hvis der er en tendens til, at politikerne tænker kortsigtet, så er det ikke, fordi der mangler viden om dagplejen. Der er nok indhold til, at de burde være klædt på til en diskussion om emnet. *”Dagplejer-*

ne er blevet en fagprofessionel gruppe. Dagplejen er et nyt velfærdsprodukt, der er kommet for at blive” sagde han.

Konferencen 2004 har som de øvrige år været med til at udvikle dagplejen og at skabe respekt om dagplejen som et ligeværdigt og pædagogisk tilbud til børn fra 0-2 år. For medlemmerne er konferencerne med til at udvikle fagligheden og til at sikre et godt samarbejde mellem faggrupperne inden for dagplejen. Overfor politikere og embedsmænd giver konferencen i sig selv, og omtalen heraf, en øget viden og et øget kendskab til dagplejen. Det er vigtigt særligt i en tid, hvor kommunerne omstrukturerer. Næste års konference foregår den 25.-26. april og den 27.-28. april 2005.

Informationsdage

Sektoren afholder to informationsdage for afdelingerne om året. Formålet med møderne er at udveksle ideer, information og erfaringer. På baggrund af mødernes debat og diskussioner får sektoren nødvendigt input til opstilling af pejlemærker for den fremtidige udvikling af det pædagogiske område. I det indeværende status-år har sektoren afholdt informationsmøder henholdsvis den 20. august 2003 og den 8. januar 2004.

På informationsmødet den 20. august 2003 blev status på overenskomsten gennemgået af Hanne Wolf fra FOA, overenskomstsektionen, og Ib Lindstrøm fra FOA, fagligt sekretariat, orienterede om status på uddannelsesområdet. Fra afdelingerne kom der mange gode input til sektorens videre arbejde med uddannelse – herunder det fortsatte arbejde for Den Pædagogiske Grunduddannelse (læs mere om PGU i afsnit 6. *Uddannelse*). Deltagerne på informationsmødet orienterede derefter om følgende emner: Underlægningen af dagplejen, frit valg, besparelser, afskedigelser og det lokale samarbejde med PMF's fagforeninger.

På informationsmødet den 8. januar 2004 var det overordnede tema fremtidens FOA. Diskussionerne drejede sig primært om to emner: Deltagernes erfaringer med underlægningen af dagplejen og en eventuel fusion mellem PMF og FOA. Baggrunden for diskussionen af underlægningen af dagplejen skyldtes de mange ændringer af den kommunale ledelse på dagtilbudsområdet, der foregår rundt om i landet. På mødet blev der udvekslet erfaringer med de kommunale forandringsprocesser og strukturelle ændringer.

Først berettede FOA Bornholm om deres erfaringer med sammenlægningen af de fem bornholmske kommuner. Det er ikke alene på Bornholm, at der sker forandringer på dagtilbudsområdet. Omstrukturering og underlægning af dagplejen ses også i kommuner i resten af landet, og forandringerne varierer både i omfang og indhold. I nogle kommuner er endemålet for en omstrukturering, at skoleinspektøren skal være den overordnede leder af dagtilbudsområdet. Det vil få vidtrækkende konsekvenser for dagplejeområdet. Det vil kræve en stor arbejdsindsats af forbundet og medlemmerne at kæmpe for den selvstændige dagplejes bevarelse.

En eventuel fusion med PMF blev også diskuteret på baggrund af et oplæg fra forbundsformand Dennis Kristensen. Under oplægget blev der givet oplysninger om PMF's struktur, situation, arbejdsområde, medlemstal m.v.. Du kan læse mere om FOA og PMF's fusionsplaner i afsnit 3. *Fusionsforhandling*.

Temadage

Pædagogisk sektor har i det forløbne status-år afholdt en temadag. Formålet med at afholde temadage er at skabe debat om emner, som optager medlemmerne i deres dagligdag.

Sektorens temadag blev afholdt den 16. september 2003. Temaet var ledelse i dagplejen og Ny Løn. På baggrund af debatoplæg fra henholdsvis Kom-

munernes Landsforening (KL) og Børne- og Kulturchefforeningen blev den fremtidige ledelse på børne- og ungeområdet diskuteret. Dernæst blev Ny Løn diskuteret på baggrund af oplæg fra forbundsformændene i henholdsvis BUPL og FOA.

Jan Dehn, der repræsenterede Kommunernes Landsforenings (KL) Børne- og Kulturkontor indledte dagen med et debatoplæg omkring fremtidig ledelse på børneområdet. ”KL har ikke en masterplan. Vi melder ikke en konkret model ud, som kommunerne skal følge. Men vi bidrager til debatten, og vi ved at ca. 150 kommuner påtænker strukturændringer. Omkring halvdelen af de strukturændringer er rene sammenlægninger af institutioner. Derudover er der oprettelse af områdeinstitutioner med afdelinger, distriktsledelse med decentrale ledere, fælles ledelse, samdrift mellem dagtilbud og skole (især SFO og skole). Og dagplejen kan tænkes ind i alle modellerne”. Jan Dehn understregede, at der ingen besparelser er ved f.eks. at lægge dagplejen ind under daginstitutioner, men stillede spørgsmål ved om der kunne være pædagogiske begrundelser for underlægningen af dagplejen, og om der ikke kunne ses muligheder i underlægningen.

Debatten om temadagens andet emne Ny Løn - og dermed også fremtidens forhandlingssystem - blev indledt af et oplæg af forbundsformand Dennis Kristensen (FOA) og Bente Sorgenfrey, formand for Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL). På baggrund af oplæggene diskuterede deltagerne ivrigt emner som Ny Løns fremtid, interessekonflikten mellem BUPL's ledere og pædagoger, forventninger og resultater af Ny Løn samt mulige overenskomstkrav.

Presse

Pædagogisk sektor arbejder aktivt for at synliggøre sektorens fagpolitiske holdninger i de danske medier. Et nyt tiltag er overvågning af mediernes anvendelse af betegnelsen ”dagplejemor/dagplejemødre” – begreber, der længe har været afskaffet. Anvendes betegnelserne i dagspressen sender sektoren

en e-mail for at gøre bladet opmærksom på problemstillingen. Vedhæftet er pjecen *Dagplejen – en investering i fremtiden*, der giver en kort introduktion til dagplejen år 2004. Med henvendelsen ønsker sektoren også at gøre medierne opmærksom på, at dagplejen har udviklet sig fra at være pasning under kontrollerede former til at være et tilbud om udviklende omsorg. Dernæst er det også et spørgsmål om ligestilling, da adskillige mænd i dag arbejder som dagplejere.

Sektoren forsøger også gennem debatindlæg at påvirke den politiske dagsorden. Et eksempel herpå er sektorens reaktion på tidligere socialminister Henriette Kjærs udtalelser i Profilen på DR TV, hvor ministeren blandt andet udtalte, at dagplejen var en obskur pasningsordning. Det reagerede vi i FOA på ved at indrykke følgende kommentar i Berlingske Tidende den 16. februar 2004:

"Hvis socialministeren virkelig mener, at dagplejen er en lys sky eller skummel virksomhed, så bør hun orienteres om, at professionel dagpleje er fuldt på højde med de kommunale vuggestuer. Undersøgelser fra både Finansministeriet og Kommunernes Landsforening har flere gange vist en brugertilfredshed på over 95 procent".

Dette reagerede Socialministeriet på – ligeledes i Berlingske Tidende, hvor der den 19. februar 2004 skrives: *Socialminister Henriette Kjær (K) beklager, hvis udtalelser fra hende i en udsendelse af "Profilen" på DR har fået nogen, herunder Ruth Nielsen fra FOA, til at tro, at socialministeren ikke sætter pris på den kommunale dagpleje. Det er ikke tilfældet. Hun er meget tilfreds - i lighed med de forældre, der benytter ordningen, og har ligeledes stor respekt for de private pasningsordninger, hvor forældre kan få tilskud til selv at aftale pasning.*

I pædagogisk sektor følger vi den politiske udvikling tæt, og vi vil fortsat være med til at påvirke den politiske dagsorden lokalt såvel som centralt. Derfor har vi i nyhedsbrevet i juni 2004 tilbudt vores assistance til afdelingerne i

forbindelse med skrivelser, debatindlæg m.v. til den lokale presse. Det er ikke kun centralt men også lokalt, at sektorens holdning skal synliggøres over for politikerne.

Hørings svar

Pædagogisk sektor inviteres til at afgive høringssvar i forbindelse med de lovforslag, der fremsættes i Folketinget indenfor sektorens arbejdsområde. Pædagogisk sektor har i indeværende status-år afgivet høringssvar til:

- *Socialministeriet* vedr. L 207 - forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (*Private leverandører af dagtilbud, frit valg af klubtilbud m.v. over kommunegrænserne m.v. - pengene følger barnet*), 13. april 2004
- *Indenrigs- og Sundhedsministeriet* vedr. strukturkommissionens betænkning om ny kommunal struktur (*sammen med resten af forbundet*), marts 2004
- *Socialministeriet* vedr. L 124 - Forslag til lov om ændring af lov om social service (*Pædagogiske læreplaner i dagtilbud til børn*), 7. november 2003.

Afgivelse af høringssvar har til formål at gøre sektoren holdning gældende og at opnå indflydelse på den lovgivning, der ønskes vedtaget. Et eksempel herpå er sektorens høringssvar i forbindelse med lovforslag L 207 - *forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Private leverandører af dagtilbud, frit valg af klubtilbud m.v. over kommunegrænserne m.v. - pengene følger barnet)* (Folketingsåret 2003-04). Målet med lovforslaget var at øge mulighederne for at vælge privat pasning.

I høringssvaret tager sektoren afstand fra Socialministeriets tiltag og gør samtidig ministeriet opmærksom på den store brugertilfredshed, der eksisterer på dagplejeområdet. Det nye tiltag betragtes som en ensidig styrkelse af

mulighederne for privat pasning, alt imens kommunale ordninger svækkes af økonomiske besparelser. Sektoren gjorde også ministeriet opmærksom på, at loven om privat pasning bidrager til at øge forskellen i den leverede kvalitet. Lignende ordninger i andre lande viser blandt andet en tendens til højere egenbetaling for forældrene. Når loftet fjernes over egenbetalingen, vil forældrene skulle betale mere.

Derfor bidrager loven ikke til at bryde den negative sociale arv eller til at øge kvaliteten i dagpasningen. Tværtimod, fordi loven som følge af differentiering i egenbetaling og mulighederne for at trække et eventuelt overskud ud af den private virksomhed, vil skabe større ulighed. Pædagogisk sektor understregede, at tilbud, hvor det er økonomien, der afgør, hvor forældrene får passet deres børn, absolut ikke er noget, vi kan støtte op omkring.

Som supplement til sektorens høringssvar udarbejdede sektoren i samarbejde med PMF og BUPL et brev til Socialministeriet. I henvendelsen gjorde vi i fællesskab ministeriet opmærksom på de omfattende konsekvenser, som L 207 kan få. Vi opfordrede Socialministeriet til at udskyde behandlingen af lovforslaget med det formål at sikre en mere grundig undersøgelse af de socialpolitiske, integrationsmæssige og økonomiske konsekvenser. Den 27. maj 2004 trak Socialministeren lovforslaget tilbage. Sektorens høringssvar ligger på FOA's hjemmeside under FOAktuelt/høringssvar.

Konferencedeltagelse

Sektoren har siden sektorårsmødet i oktober 2003 og frem til august 2004 deltaget i flere konferencer og temamøder. Formålet med at deltage i konferencerne er, at orientere sig i forhold til udviklingen på sektorens arbejdsområde og at være med til at sætte fokus på børns forhold. Udbyttet af de enkelte konferencer, studieture m.v. er beskrevet i sektorens månedlige nyhedsbreve. Sektoren har deltaget i følgende konferencer og studieture:

2003

- *Studietur til Island* – arrangeret af Daginstitutionernes Landsorganisation. Den 22.-26. september 2003
- *På arbejde i eget hjem – om at være dagplejer og om at arbejde med børn*, Jysk Center for Videregående Uddannelse (JCVU) og Dansk Pædagogisk Forum. Den 29.-30. september 2003.
- *Nye dialogmetoder – børn og voksne i øjenhøjde*, COK Sjælland. Den 23. oktober 2003
- *Institutionsammenlægninger og pædagogisk kvalitet*, Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem, Menighedernes Daginstitutioner og BUPL. Den 10. november 2003
- *Etik, troværdighed og loyalitet*, BUPL's ledertræf. Den 18. november 2003

2004

- *Social inklusion - den sociale arv*, BUPL og SL. Den 19.-20. januar
- *Kommunalpolitisk strukturkonference*, FOA. Den 22. januar
- *Strukturkonference*, FTF og LO. Den 26. januar
- *Fremtidens dagpasning*, LFS. Den 3. februar
- *Høringskonference: Placeringen af sociale opgaver efter en strukturreform*, Folketingets Socialudvalg. Den 18. februar
- *Børnetopmødet*, KL. Den 26.-27. februar
- *Pædagogisk faglighed*, BUPL. Den 5. marts
- *Læring og pædagogiske læreplaner*, Socialministeriet. Den 17. marts
- *Børn i krisesituationer*, Socialministeriet. Den 16. marts
- *De utilpassede unge – om professionel omsorg*, Institut for Kompetenceudvikling. Den 30.-31. marts
- *Uderummets mange intelligenser*, Vilsbølls ApS. Den 4. og 5. maj
- *Kan vi ikke gøre det lidt bedre?* KL og Lederforum. Den 10. maj
- *Praksisnær kompetenceudvikling i dagplejen*. EPOS. Den 11.-12. maj
- *Børn og stress*, Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO). Den 27. maj
- *Den personalepolitiske messe 2004*, Det personalepolitiske Forum. Den 2. juni

6. Uddannelse

Uddannelse og kurser for dagplejere

Sektoren har medvirket til, at der nu er over 30 AMU-kurser målrettet det pædagogiske område, og der udvikles stadig nye kurser. På vores arbejdsområde opstår der hele tiden nye udfordringer; pædagogiske læreplaner, nye grupper af børn – for eksempel af flygtninge og indvandrere, nye pædagogiske metoder m.v.. Det medfører nye uddannelsesbehov hos dagplejerne.

Det har ikke været noget problem at få statslige midler til nyudvikling af kurser, men gennem de seneste år har der været problemer med at få midler til at afholde kurserne. Regeringen har igen og igen skåret ned på bevillingerne til AMU-området - dog er vi blevet friholdt for deltagerbetaling på de pædagogiske kurser.

I efteråret 2004 lanceres et nyt informationsmateriale om AMU-kurserne. Det er en serie af små foldere målrettet de enkelte arbejdsområder - dagplejere, klubmedarbejdere, medhjælpere med flere. Folderne giver en oversigt over, hvilke kurser der er målrettet netop deres faggruppe. Det hilser vi velkomment, fordi det kan være et problem at få overblik over de mange tilbud.

Revision af pædagoguddannelsen

Undervisningsministeren har varslet, at hun fremsætter lovforslag om pædagoguddannelsen i efteråret 2004. Der er foretaget en evaluering af uddannelsen i 2003 og starten af 2004. Den konkluderede blandt andet, at der var problemer med det faglige niveau og med praktikken.

Det nye lovforslag indeholder ganske givet en opstramning af fagligheden, så det kommer til at matche niveauet for de øvrige professionsbacheloruddan-

nelser. Der vil sandsynligvis også være forslag om afskaffelse af den lønede praktik, så de studerende fremover får SU i stedet for løn under praktikken. Pædagogisk sektor ser ikke afskaffelsen af den lønede praktik som et stort problem, men vi er opmærksomme på om den nye ordning forringer den personalemæssige dækning i institutionerne. Lovforslaget vil sikkert også indeholde en opstramning af adgangskravene til uddannelsen, og vi arbejder for, at PGU'en bliver en af de foretrukne veje til pædagoguddannelsen.

Pædagog på Diplom- og Masterniveau

CVU-Storkøbenhavn har udarbejdet en ansøgning om godkendelse af nye moduler i den pædagogiske diplomuddannelse. Ansøgningen er afsendt til Undervisningsministeriet, der i øjeblikket tager stilling hertil. De nye moduler retter sig særligt mod dagplejepædagoger og eventuelt ledere. Med ansøgningen fulgte en anbefaling fra FOA-Pædagogisk sektor.

Formålet med de nye moduler er at rette uddannelsen specifikt mod dagplejen. Tænkningen bag indførelsen af enhedsuddannelsen for pædagoger var, at der nok er forskelle men også lighedstræk mellem arbejdet, som for eksempel daginstitutionspædagog og pædagog på voksenområdet. Det væsentlige lighedstræk udspringer af, at over 90 pct. af alle pædagoger er ansat i institutioner. Det medfører, at institutionsrelaterede problemstillinger dominerer pædagoguddannelsen. Dertil kommer, at stort set ingen pædagogstuderende kommer i praktik i dagplejen.

Set i det lys er uddannede pædagoger alment kvalificerede til at arbejde i forskellige typer af institutioner. De er derimod ikke på samme måde alment kvalificerede til det - i flere henseender - kvalitativt anderledes arbejde som dagplejepædagog. Det skal de nye moduler målrettet dagplejepædagogerne bidrage til at lave om på.

Den Pædagogiske Grunduddannelse

Den Pædagogiske Grunduddannelse (PGU) er en af flere muligheder for efteruddannelse for blandt andet dagplejere. Fremtiden for PGU'en er dog ikke alt for lovende. For øjeblikket er der store problemer med at holde uddannelsen kørende. Der er et generelt fald på 25-30 pct. i optagelsen af nye deltagere, og grundlaget for at oprette klasser er mange steder vigende. I flere amter udbydes uddannelsen ikke længere.

I FOA arbejder vi for PGU'ens fortsatte beståen blandt andet gennem et samarbejde med SiD, KAD og PMF. Et eksempel på dette samarbejde er afholdelse af en fælles PGU-dag. PGU-dagen blev afholdt for tredje år i træk den 19. maj 2004. Formålet med dagen er, at sætte fokus på PGU'en overfor kommuner og amter.

Meritpædagoguddannelsen

Lov om åben uddannelse giver mulighed for, at det første år af meritpædagoguddannelsen tilrettelægges som en heltidsuddannelse. Andet og tredje år af uddannelsen skal tilrettelægges på deltid. Det fratager den studerende retten til Statens Voksen Uddannelsesstøtte (SVU).

Dermed skal den studerende i uddannelsens sidste dele arbejde ved siden af studierne. I løbet af 2004 er der opstået det problem, at visse seminarier - på trods af disse regler - har tilrettelagt meritpædagoguddannelsen, så både uddannelsens første og tredje år er et fuldtidsstudium.

Det har bragt nogle af FOA's medlemmer i klemme, og det har i praksis medført, at en række meritpædagogstuderende har fået deres tilsagn om SVU tilbagekaldt. Det har særligt givet problemer i de kommuner, der betaler fuld løn under uddannelsen under forudsætning af, at kommunen får refunderet deres udgifter til SVU. Det fik FOA til i fællesskab med PMF at henvende sig til undervisningsminister Ulla Tørnæs (V) for at få belyst pro-

blemstillingen. De berørte medlemmer er bistået af i de konkrete sager med henblik på vejledning og klage.

Status på sagen er, at sektoren den 15. juni 2004 modtog en kopi af en skrivelse fra Undervisningsministeriet til CVU'er med pædagoguddannelsen og enkeltstående pædagogseminarier. Af brevet fremgår det, at undervisningsministeren har besluttet, ”at i det omfang der er vejledt forkert, må problemet løses på en måde, så de studerende, der kan have indrettet deres liv efter den forkerte vejledning, ikke kommer i klemme”. CVU'erne blev i brevet bedt om at afdække omfanget af den forkerte vejledning og finde en løsning for de studerende, der er kommet i klemme.

Astma-allergi projekt

Pædagogisk sektor arbejder med udvikling af dagplejen på flere forskellige områder. Et af dem går via et samarbejde med Astma- og Allergiforbundet og Kommunernes Landsforening (KL). I dette samarbejde fokuseres der på de krav, der stilles til en dagplejer, der passer astma-allergi børn.

Stadig flere børn får overfølsomhedssygdomme, og det giver dem problemer, når de skal passes udenfor hjemmet – herunder i dagplejen. Det kræver viden at passe astma-allergi børn, og dermed også et behov for at skabe uddannelsesmuligheder for dagplejerne. Uddannelse bidrager ikke alene til øget tilfredshed med arbejdet men også til en udvikling af fagligheden.

Mange kommuner tilbyder det, de kalder *en allergivenlig dagpleje*, men der er stor forskel på, hvordan begrebet defineres og dermed på, hvordan man arbejder med *den allergivenlige dagpleje* i de enkelte kommuner. Der er dermed også stor forskel på, hvor meget dagplejerne ved om, hvilke behov børnene har, og hvad de ikke kan tåle.

Derfor har pædagogisk sektor sammen med Astma- og Allergiforbundet og KL igangsat et pilotprojekt, der i første omgang fokuserer på overfølsomme børn hos ca. 30 dagplejere i Frederiksborg Amt. Formålet er, at give dagplejerne mere viden om de børn, der har astma og/eller allergi.

Projektet løber i et halvt år, og det er finansieret af Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO). Herefter undersøges behovene for undervisning og viden hos de 30 dagplejere. Målet er, at der udvikles et undervisningsforløb for dagplejerne. En af de metoder, der her vil blive taget i brug, er fjernundervisning og e-læring. I sidste ende forventes kurset at blive udbredt til landets øvrige kommuner.

7. Overenskomster og aftaler

Sammenlignet med sidste status-år, hvor kun syv overenskomster var forhandlet færdige i august 2003, så er alle på nær to overenskomster forhandlet færdig i status-året 2003-2004. Det drejer sig om den sammenskrevne overenskomst for pædagogisk personale ved Københavns kommunale døgninstitutioner samt overenskomst for personale i Frederiksberg Kommune, der arbejder med udviklingshæmmede.

Uenigheden mellem parterne består i forskellige opfattelser af konverteringen af tidligere tillæg til grundløn. Det stod allerede klart i forbindelse med formuleringen af teksten til overenskomsten i 2002.

Sagen har derfor været anlagt ved en faglig voldgiftsret. Retten afsagde kendelse i april 2004, og kendelsen gik desværre organisationerne imod. Derfor er den endelige overenskomsttekst ikke formuleret færdig. Der forhandles i øjeblikket intenst sammen med Socialpædagogernes Landsforening (SL) for at få aftalen på plads.

Overenskomsterne er efterhånden, som de er blevet forhandlet færdige, lagt ud på FOA's hjemmeside www.foa.dk under Løn og Job/Overenskomster/Pædagogisk sektor og på intranettet FOA-net/Overenskomster/Pædagogisk sektor.

I forbindelse med overenskomstforhandlingerne 2005 kan du finde relevant information på FOA's hjemmeside www.foa.dk under Overenskomst 2005. Du kan blandt andet læse forbundsformandens diskussionsoplæg, en oversigt over forhandlingskøreplanen og mere om den nye forhandlingsmodel.

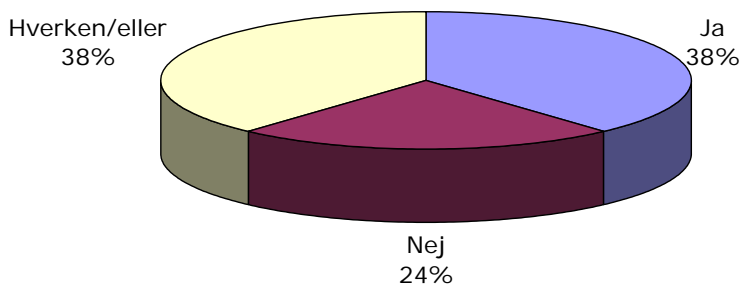
8. Ny Løn

Sektorens undersøgelse

Sektoren gennemførte i november 2003 en undersøgelse af holdningen til Ny Løn på dagplejeområdet, d.v.s. blandt dagplejere, dagplejeledere og dagplejepædagoger. Generelt set er medlemmerne af pædagogisk sektor de mest tilfredse blandt FOA's medlemmer.

Undersøgelsen viser for faggrupperne samlet set, at de for ca. halvdelen vedkommende selv er blevet inddraget i forhandlingerne om Ny Løn. På spørgsmål til medlemmernes erfaringer med Ny Løn fordeler svarene sig i tre næsten lige store grupper. Deltagerne svarede som følger på spørgsmålet: *Har du dårlige erfaringer med Ny Løn?*

Figur 8.1. Spørgsmål: *Har du dårlige erfaringer med Ny Løn?*

Som det ses af figuren har næsten 4 ud af 10 dårlige erfaringer med Ny Løn. Dårlige erfaringer kan dække over mange forskellige forhold. En negativ oplevelse af Ny Løn kan skyldes lokale forskelle, da nogle kommuner er for dårlige til at udmønte midler til Ny Løn. Negative erfaringer med Ny Løn kan også skyldes, at nogle medlemmer generelt er utilfredse med systemet, fordi nogle som følge af Ny Løn får mere end andre. Det er heller ikke alle, der er tilfredse med, at Ny Løn kan tildeles for både bløde og hårde værdier, dvs. udover eksempelvis anciennitet også for kvalifikationer som omsorg,

samarbejdsevne m.v.. Endelig kan det også skyldes, at ens forventninger til lønforhandlingerne ikke blev indfriet, eller manglende oplysninger om det opnåede resultat. Hvis det er uklart, hvor stor den personlige lønstigning er, så er det også svært at være tilfreds med Ny Løn.

I forlængelse heraf viser undersøgelsen, at kun 4 ud af 10 medlemmer har vurderet, at orienteringen omkring Ny Løn fra henholdsvis deres arbejdsgiver og FOA har været god. Ny Løn-systemet er et indviklet system. Det kræver både tid og ressourcer at sætte sig ind i det, og der kræves en høj grad af professionalisme og uddannelse hos forhandlerne.

DKK - Den Pædagogiske Branches undersøgelse

Som beskrevet i afsnit 2. *Samarbejdsrelationer*, så indgår FOA-Pædagogisk sektor i Den Pædagogiske Branche i Det Kommunale Kartel (DKK). Sammen med de øvrige medlemmer af Den Pædagogiske Branche har vi produceret og udgivet en pjece om fremtidens løn på det pædagogiske område.

Pjecen er et debatoplæg, der har til formål at sætte gang i en fremadrettet drøftelse mellem personaleorganisationerne og de kommunale arbejdsgivere om Ny Løns fremtid. Ingen af organisationerne i Den Pædagogiske Branche ønsker at vende tilbage til det lønsystem, der var gældende før 1998. Men det er afgørende, at et kommende lønsystem dels bygger på princippet om ”løn for erfaring” og dels rummer en række nye lønmuligheder ovenpå.

Branchen ønsker fortsat et lønsystem, hvor det er muligt lokalt at aftale løninger, som er tilpasset de ansattes forhold i kommunen eller amtet. Samtidig er det væsentligt, at flere forhold vedrørende de lokale lønforhandlinger bliver aftalestof. Lønsystemet kan forbedres væsentligt ved eksempelvis at tilpasse det faggruppernes arbejdsforhold på det pædagogiske område. Systemet bør også indrettes, så hver faggruppe får regler, der respekterer gruppens særlige forhold.

Pjecen kan downloades gratis på DKK's hjemmeside www.dkk.dk under brancher/den pædagogiske branche/aktiviteter.

Ny Løn – et debathæfte

Pædagogisk sektor beskæftiger sig indgående med lønudviklingen og med udviklingen af nye lønsystemer som Ny Løn. Vi er interesserede i ikke bare at følge udviklingen men også i at påvirke fremtidens lønsystem. Derfor har vi – på baggrund af arbejdet i en nedsat baggrundsgruppe – fået udarbejdet et debathæfte i forbindelse med sektorens landskonference 2004. Den sætter fokus på Ny Løn på dagplejeområdet.

Trods utilfredshed med Ny Løn blandt medlemmerne har der på dagplejeområdet samlet set været en lønfremgang. Denne fremgang havde ikke været mulig i det gamle lønsystem. Følgende lønstigninger for perioden 1998-2003 viser en bedre lønudvikling på dagplejeområdet end for andre sammenlignelige grupper. Eksempelvis har kommunalt ansatte fået en lønstigning på 21,8 pct., mens dagplejere er steget 23,3 pct.. Dagplejepædagoger er steget 25,1 pct., mens daginstitutionspædagoger er steget 20,9 pct.. Dagplejeledere har bl.a. fået en lønstigning gennem obligatoriske funktionstillæg til grundlønnen, og Ny Løn udgør 28 pct. af ledernes lønudvikling. Ledergruppen har i gennemsnit fået en lønstigning på 25,7 pct..

I debathæftet ses der nærmere på fordele og ulemper ved Ny Løn, og der oplystes en række spørgsmål til debat - både om det nuværende lønsystem og til fremtidens lønsystem. Med hæftet ønsker FOA-Pædagogisk sektor at tage hul på debatten om hvilke lønsystemer, der skal blive resultatet af OK 2005.

9. Arbejdsmiljø

Arbejdsmiljø generelt

Efter regeringsskiftet i slutningen af 2001 fik den nye borgerlige regering hurtigt afviklet den tidligere regerings initiativer - herunder udvidelsen af BST ordningen til også at omfatte hele det pædagogiske arbejdsområde. I efteråret 2003 fremlagde beskæftigelsesministeren et udkast til en ny arbejdsmiljøreform. Regeringen indgik forlig om denne den 4. februar 2004 med Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre.

Forliget sætter FOA og den øvrige fagbevægelse i en ny situation på arbejdsmiljøområdet. Dette skyldes primært, at det forebyggende arbejde radikalt vil ændre karakter fremover, eftersom et helt centralt element i forliget er afskaffelsen af BST-pligten. Konkret afskaffes BST-pligten fra den 1. januar 2005. Fra denne dato tager Arbejdstilsynet (AT) ud på alle arbejdspladser og foretager en screening (en meget overordnet arbejdsmiljøvurdering). Udfaldet af denne vurdering vil herefter være afgørende for, om man som arbejdsplads pålægges en kortvarig rådgivningspligt eller, hvorvidt man bliver ”fredet” for arbejdsmiljørådgivning og myndighedsindblanding.

Det er fastlagt, at alle arbejdspladser indenfor det (amts)kommunale, som er omfattet af BST, skal være screenet inden den 1. juli 2005, og derefter være fritaget for BST-pligten. Alle andre arbejdspladser skal fritages for BST-pligten over en 3-årig periode til og med udgangen af 2008. Indenfor det pædagogiske område er det kun området med udviklingshæmmede, der har været omfattet af BST-pligten. Resten af det pædagogiske område vil Arbejdstilsynet screene som et af de sidste. Kun såfremt screeningen bedømmer den enkelte arbejdsplads som dårlig, vil den blive omfattet af rådgivningspligt.

I den kommende periode er det derfor vigtigt, at vi arbejder for at styrke sikkerhedsorganisationernes arbejde og arbejdsmuligheder. Det gælder både vores MED-repræsentanter, sikkerhedsrepræsentanter, arbejdsledere og MED- og sikkerhedsudvalgsmedlemmer. Kun en effektiv MED- eller sikkerhedsorganisation vil kunne være garant for, at der ikke sker en forringelse af arbejdsmiljøet – fysisk såvel som psykisk.

Branchearbejds miljøråd (BAR)

Sektoren har, i samarbejde med de øvrige organisationer på området, deltaget i forskellige Branchearbejds miljøråds projekter. Eksempelvis har sektoren været involveret i projekter vedrørende:

- *Psykisk arbejdsmiljø*

Projektet har kørt i to år, hvor ansatte indenfor blandt andet det pædagogiske område har arbejdet med ”værdsættende arbejde”, som en metode til at udvikle det psykiske arbejdsmiljø

- *Alene-arbejde i dagplejen*

Formålet med projektet er at undersøge, hvordan netværksdannelse kan understøtte den enkelte dagplejer

- *Støj i daginstitutioner*

I denne periode har det primært været en opdatering af hjemmesiden www.stoej.bar-sosu.dk

- *Støj i døgninstitutioner*

Det drejer sig om udarbejdelsen af tre pjecer til det socialpædagogiske område

- *Indretning af daginstitutionskøkkener*

Der er udarbejdet en vejledning samt en mindre pjece

- *Den sunde daginstitution*

Projektet er lige startet op. Hensigten er at give anvisninger på, hvordan man kan arbejde mere helhedsorienteret med arbejdsmiljøproblemerne.

Omsorgsmedhjælpernes arbejdsmiljø

Som opfølgning på faggruppelandsmødet i 2003 ønskede faggrupperepræsentanterne fortsat fokus på gruppens psykiske arbejdsmiljø i forbindelse med faggruppelandsmødet i 2004.

Forud for faggruppelandsmødet havde forbundet derfor gennemført en spørgeskemaundersøgelse af det psykiske arbejdsmiljø blandt omsorgsmedhjælpere med tillidshverv. Formålet var at få en hurtig pejling på, hvor den fremtidige indsats skal tage udgangspunkt. I alt besvarede 27 personer spørgeskemaet, der var bygget op omkring Arbejdsmiljøinstituttets korte spørgeskema om psykisk arbejdsmiljø. Besvarelsenerne blev udgangspunkt for faggruppelandsmødets diskussion af, hvad FOA på forbundsplan kan gøre for faggruppen. På baggrund af disse drøftelser arbejdes der nu videre med ideer til konkrete tiltag.

Dagplejernes arbejdsmiljø

Som optakt til faggruppelandsmødet i 2004 igangsatte det faglige udvalg for dagplejen, i samarbejde med forbundet, en undersøgelse af kommunernes arbejdsmiljøindsats på dagplejeområdet. Undersøgelsen omfatter de lokale FOA-afdelingers vurdering af de enkelte kommuner. I alt dækker oplysningerne arbejdsmiljøindsatsen i ca. 70 pct. af landets kommuner. På baggrund af en præsentation af undersøgelsens resultater fik faggruppen på faggruppelandsmødet en første diskussion af, hvor den fremtidige arbejdsmiljøindsats skal koncentreres. Undersøgelsens resultater tyder på, at en sådan indsats skal omfatte fysiske arbejdsmiljøproblemer såvel som samarbejdsproblemer, forhold i legestuerne m.v..

10. Statistik

Udviklingen på dagplejeområdet

Nedenstående tabel viser udviklingen på dagplejeområdet over en syv-årig periode.

Tabel 10.1. Udviklingen på dagplejeområdet (1997-2003)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Antal dagplejere	22509	23580	23677	23095	22904	22223	20773
Antal børn	78803	82839	82536	81327	79119	76224	70835
Antal dagplejepædagoger	1216	1275	1318	1292	1335	1307	1233
Antal børn pr. dagplejer	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4	3,4
Antal børn pr. pædagog	64,8	65,0	62,6	62,9	59,3	58,3	57,4

Kilde: www.dst.dk.

Som det fremgår af tabellen, så er antallet af dagplejere faldet med 1.450 dagplejere fra 2002 til 2003. Dette fald tilskrives et faldende børnetal og økonomiske besparelser i kommunerne.

Antal indskrevne i dagplejen faldt med 5.389 børn fra 2002 til 2003. Det er en fortsættelse af den faldende tendens, der ses i antallet af børn over de seneste seks år jævnt før tabellen.

Antal børn pr. dagplejer er faldet fra 3,5 til 3,4 børn pr. dagplejer. Antal børn pr. pædagog er over perioden faldet til i 2003 at ligge på 57,4 børn pr. pædagog. Dette er en fortsættelse af en tendens til, at antallet af børn pr. pædagog bliver færre.

Medlemsudvikling

Udviklingen i antallet af medlemmer i pædagogisk sektor viser, at sektoren i perioden 31.12. 2002-2003 har mistet 690 medlemmer svarende til et fald på 2,26 pct.. Dette svarer stort set til den samlede tilbagegang for forbundets fire sektorer på 2,38 pct. for samme periode.

Tabel 10.2. Medlemsudvikling fordelt på faggrupper (2002-2003)

Faggrupper	Antal medlemmer		Ændringer fra 31.12 2002 til 31.12. 2003	
	31.12. 2002	31.12. 2003	Antal	Procent
Pædagogisk sektor, alle	30.574	29.884	-690	-2,26%
Dagplejepædagoger mv.	1.326	1.283	-43	-3,24%
Dagplejere	21.548	20.567	-981	-4,55%
Legepladsansatte	121	130	9	7,44%
LFS, dagområdet	4.623	4.869	246	5,32%
LFS, døgnområdet	1.285	1.446	161	12,53%
Omsorgsmedhjælpere	1.180	1.151	-29	-2,46%
Pædagogisk, diverse	322	270	-52	-16,15%
Pædagogiske konsulenter	169	168	-1	-0,59%

Kilde: FOAnet/FOA's nøgletal/statistik/faggruppeudvikling for erhvervsaktive.

Fremgangen i antallet af legepladsansatte fra 2001-2002 ser ud til at fortsætte. Fra 2002-2003 havde faggruppen en fremgang på 7,44 pct.. Den tidligere tilbagegang for LFS-døgnområdet i perioden 31.12 2002-2003 på -0,74 pct. er erstattet af en medlemsfremgang på 12,53 pct. for perioden 31.12. 2002-2003. På LFS-dagområdet ses også en positiv udvikling på 5,32 pct..

Medlemsudviklingen for de pædagogiske konsulenter er, som for året 2001-2002 (ændring på 0 pct.), stort set uændret (2002-2003 ændring på -0,59 pct.). Ifølge Det Fælleskommunale Løndatakontors (FLD) opgørelser er der

pr. 1. marts 2003 181 pædagogiske konsulenter i Danmark, hvoraf 168 er medlem af FOA. Fald i medlemsudviklingen ses for dagplejepædagoger m.v. (-3,24 pct.), dagplejere (-4,55 pct.), omsorgsmedhjælpere (-2,46 pct.) og øvrige inden for pædagogisk sektor (-16,15 pct.). For dagplejeområdet ses et tab på 981 medlemmer svarende til et tab på 4,55 pct., mens der jævnfør ovenstående tabel er nedlagt 1450 stillinger.

Tilbagegangen i antal medlemmer skyldes flere forhold som for eksempel faldende børnetal, udvidede muligheder for barselsorlov, at flere medlemmer pensioneres m.v.. For dagplejeområdet har der været en kraftig personalereduktion. Kommunerne er under fortsat økonomisk pres, og derfor sker der i øjeblikket en række organisatoriske ændringer på området. Det medfører ifølge tal fra Danmarks Statistik blandt andet, at antallet af fuldtidsansatte dagplejere er reduceret fra 22.223 til 20.073 i perioden 2003-2004. Faldet i antal ansatte på dagplejeområdet har betydning for antallet af medlemmer i pædagogisk sektor.

Det pædagogiske arbejdsområde

Ifølge Det Fælleskommunale Løndatakontor (FLD) er der sket en række ændringer på det pædagogiske arbejdsområde. Nedenstående tabel viser en tilbagegang for:

- Dagplejeledere m.fl.
- Dagplejere
- Pæd. personale, daginst./klub/SFO
- Pædagogisk personale, døgninst. m.v.
- Pædagogmedhjælpere
- Pædagogstuderende

Antallet af PGU-elever, pædagogiske konsulenter og legepladspersonale er stort set uændret. Omsorgsmedhjælperne er det eneste fagområde, hvor der

ses en fremgang i antallet af stillinger jf. opgørelsen fra FLD. Kommunernes stramme økonomi mærkes dermed stort set på hele det pædagogiske område. Tal for pædagogisk personale, forebyggende- og dagbehandlende område samt pædagogisk personale i særlige stillinger har ikke været opgjort selvstændigt før 2004.

Tabel 10.3. Erhvervsaktive på det pædagogiske arbejdsområde (2003-2004)

	Antal 2003	Antal 2004	Ændring 2002-2003	Ændring 2003-2004
Dagplejeledere m.fl.	1319	1277	-32 (-2,4 %)	-42 (-3,2%)
Dagplejere	20638*	20018	-1443 (-6,5 %)	-620 (-3%)
Legepladspersonale	125	126	+2 (+1,6%)	+1 (+0,8%)
Omsorgsmedhjælpere	7584	7764	-460 (51,7%)	+180 (+2,4%)
Pgu-elever	643	640	-1 (-0,2%)	-3 (-0,5%)
Pæd. personale, daginst./klub/SFO	48287	49367	+1010 (+2,1%)	+1080 (+2,2%)
Pæd.pers.,forebyg. og dagbehandl. område	-	80	-	-
Pædagogisk personale i særl. stillinger	-	11	-	-
Pædagogisk personale, døg-ninst. m.v.	22788	23343	+710 (+3,2%)	+555 (+2,4)
Pædagogiske konsulenter	181	183	+7 (+4%)	+2 (+1,1%)
Pædagogmedhjælpere	24499	24175	-904 (-3,6%)	-324 (-1,3%)
Pædagogstuderende	4102	3984	-23 (-0,6%)	-118 (-2,9%)

Kilde: Det Fælleskommunale Løndatakontor (FLD) - www.fldnet.dk. Opgjort marts 2004. Note * = FLD og DST anvender forskellige opgørelsesmetoder i antal dagplejere. FLD's tal er omregnet til fuldtidsstillinger og er derfor lavere end DST's tal.

Antal indskrevne på dagtilbudsområdet

Den sociale ressourceopgørelse, der er udarbejdet af Danmarks Statistik, viser, at der er sket et markant fald i børnetallet i dagplejen på ikke mindre end 5.396 børn svarende til et fald på 7,1 pct..

I vuggestuer og børnehaver bliver der også færre børn. Af tabellen ses det, at antallet af indskrevne på fritidshjem stort set er uændret, og der ses en stigning i antal indskrevne i SFO og de aldersintegrerede institutioner.

Tabel 10.4. Antal indskrevne i dagtilbud (2001-2003)

	2001	2002	2003
Tilskudsberettiget dagpleje	79.119	76.224	70.835
Vuggestuer	18.939	19.122	18.995
Børnehaver	128.251	128.295	127.737
Fritidshjem	34.109	34.658	34.668
Skolefritidsordning	171.589	180.067	185.689
Aldersintegrerede institutioner	120.821	122.998	125.704

Kilde: Danmarks Statistik – www.dst.dk

Aldersfordeling og økonomi på dagtilbudsområdet

Antallet af børn mellem 0 og 6 år forventes at falde i 2005 med omkring 5.500 børn – med størst fald hos de helt små børn i alderen 0-2 år. De gennemsnitlige kommunale udgifter pr. dagtilbudsplads er faldet fra 45.906 i 2003 til 43.162 kr. i 2004. Det skal understreges, at der i de opgjorte udgifter pr. dagtilbudsplads også indgår udgifter til skolefritidsordning.

I samme periode er antallet af dagtilbudspladser ifølge Kommunernes Landsforening (KL) steget fra 495.300 til 508.400, svarende til 2,6 pct.. Kommunerne synes altså at have sparet mere end faldet i antallet af børn.

Der kan således argumenteres for, at kommunernes har ”overopfyldt” tidligere års stramme udgiftspolitiske mål ved at skære i udgifterne til dagtilbud, specielt i lyset af, at pasningsfrekvensen samtidigt er steget. Der er behov for at rette op på udviklingen, hvis udgiften pr. dagtilbudsplads skal være på niveau med tidligere år.

Brugertilfredshed

Sidste år udarbejdede Kommunernes Landsforening (KL) brugertilfredshedsundersøgelsen *Brugerne har ordet*. KL undersøgte brugernes tilfredshed på dagpasnings-, skole- og ældreområdet.

Konklusionen var klar. 9 ud af 10 brugere af dagplejen var tilfredse – og mere end halvdelen af forældrene (53,2 pct.) var yderst tilfredse med dagplejen. På dagplejeområdet viser undersøgelsen en tendens til, at tilfredshed hænger sammen med kommunistørrelse – jo større kommune, jo større tilfredshed. Høj grad af tilfredshed ses også hos forældrene til vuggestuebørn. 89,5 pct. var tilfredse og over halvdelen af brugerne er meget tilfredse. Ud af forældrene til børnehavebørn var 87,9 pct. tilfredse med den service kommunen yder. For daginstitutioner gælder, at graden af tilfredshed er lavere i østdanmark end i vestdanmark.

Det forældrene er tilfredse med i dagplejen, er den daglige kontakt med dagplejeren og dagplejens evne til at skabe trivsel for børnene. Der er en tendens til i rapporten, at dagplejen er bedre til dette, end daginstitutionerne er. Forældrene er generelt mere tilfredse med den pædagogiske indsats overfor børnene i dagplejen, end forældrene til børn i daginstitutioner er.

KL's undersøgelse fra 2003 understøttes i maj 2004 af en rapport udført af Randers, Ålborg, Odense, Århus, Esbjerg og Københavns Kommuner. Den viser, at ca. 95 pct. af forældrene er tilfredse med dagplejen. Dagplejen har i undersøgelsen den største andel *meget tilfredse* forældre på ca. 64 pct..

Det er interessant, at forældrene udtrykker så høj grad af tilfredshed med kommunens dagtilbud midt i en tid, hvor den kommunale pasning udsættes for et massivt pres for privatisering og frit valg. I pædagogisk sektor henviser vi ofte til de nævnte tilfredshedsundersøgelser. Ikke bare fordi de viser en meget høj tilfredshed blandt forældrene men også, fordi de underbygger det, vi har sagt hele tiden: At dagplejen er et ligeværdigt og stærkt dagtilbud med en høj grad af pædagogisk udvikling.

11. Udgivelser og undersøgelser

Pædagogisk sektor udgiver hvert år en række hæfter og pjecer om relevante emner indenfor sektorens arbejdsområde. Formålet med udgivelserne er blandt andet at skabe synlighed omkring vigtige problemstillinger som nye ledelsesformer og Ny Løn, og at sætte fokus på en række emner så som dag-
lejevædder og arbejdspladsudvikling.

Sektoren foretager også en række undersøgelser med både intern og ekstern ekspertise. Eksempler herpå er sektorens egen undersøgelse af omsorgs-
medhjælpernes psykiske arbejdsmiljø og kortlægningen af private pasnings-
ordninger med assistance fra virksomheden Bureau 2000.

Undersøgelserne bidrager til, at skabe det nødvendige dokumentations-
grundlag i sektorens arbejde med at påvirke den politiske dagsorden. Under-
søgelserne foretages i tæt samarbejde med medlemmerne gennem deres del-
tagelse i baggrundsgrupper, deres ideer til nye undersøgelser m.v..

Alle publikationer og undersøgelser omtales ved udgivelse i sektorens ny-
hedsbrev. Nyhedsbrevene publiceres på FOA's intranet under sektorer-
ne/pædagogisk/nyhedsbreve og på FOA's hjemmeside på www.foa.dk un-
der Fakta om FOA/sektorer/nyhedsbreve. På FOA's hjemmeside er der
mulighed for at tilmelde sig en mailliste, så man automatisk får tilsendt ny-
hedsbrevet via e-mail.

Undersøgelse af faglighed

I forbindelse med årsmødet i pædagogisk sektor den 18. september 2003 del-
tog deltagerne i en undersøgelse af faglighed. Formålet med undersøgelsen

var, at indkredse medlemmernes opfattelse af faglighed. Deltagerne blev stillet tre spørgsmål.

Det første spørgsmål lød: *Hvad forbinder I med begrebet faglighed?* Kort opsummeret svarede deltagerne, at faglighed blandt andet er:

- At være klædt på til det arbejde, man har
- At være bevidsthed om egen faglighed og kompetencer
- Uddannelse, orientering om udviklingen på det pædagogiske område og oplysning om ny litteratur
- At forbundet klæder afdelingerne på, så de kan give viden videre i systemet
- At blive klædt på til de opgaver der stilles – både arbejdsmæssigt og gennem de funktioner, der bestrides
- Jobudvikling - f.eks. fra sygehjælper til social- og sundhedsassistent
- At medlemmerne er villige til at udvikle og dygtiggøre sig – og at arbejdsgiveren giver frihed til det og tilbud om kompetenceudvikling.

Sektorens rolle som samlingspunkt omkring fagligheden blev fremhævet under dette punkt med den begrundelse, at det enkelte medlem har sine faglige rødder i sektoren.

Undersøgelsens andet spørgsmål var: *Hvorfor skal FOA have fokus på medlemmernes faglighed?* Medlemmerne svarede, at et fag ikke kan understøttes uden kendskab til fagligheden. Af andre årsager blev nævnt:

- At FOA uden fokus på faglighed ikke kan videreudvikle den
- At fokus på faglighed er nødvendigt for at kunne råde og vejlede medlemmerne
- At faglighed er med til at skabe et fællesskab mellem forbund og medlem - eksempelvis gennem information, udvikling, dialog og debat om faglighed

- At FOA skal have fokus på faglighed, fordi det giver identitet, fælles forståelse, udvikling af kompetence og af faget samt mulighed for at påvirke strømningerne i tiden
- At FOA skal have fokus på faglighed, så medlemmerne ikke kommer til at halte bagud uddannelsesmæssigt samt for at kunne hverve nye medlemmer
- At FOA skal fokusere på faglighed for at overleve som organisation
- At fokus på faglighed kan hjælpe FOA med at sikre lønudviklingen.

Det tredje spørgsmål var: *Er FOA gode nok til at levere fagligheden til medlemmerne?* Generelt var deltagerne meget tilfredse med den faglighed pædagogisk sektor leverer blandt andet i form af materialer. Det gør det muligt for afdelingerne at videreformidle faglighed til medlemmerne.

Pædagogisk sektor fik også ros for ofte at være på forkant med udviklingen. Nogle mente, at de små faggrupper er lidt klemte og glemte i FOA. Nogle svarede, at man altid kan blive bedre, mens andre var enige om, at FOA ikke var gode nok til at levere faglighed til medlemmerne. De synes, at diskussionen om faglighed mangler, og at der mangler en afklaring af, hvad der forstås med begrebet faglighed. Andre savner fælles holdninger til faglighed, og at forbundet er mere på forkant.

Kortlægning af private ordninger

Der opstod i løbet af 2003 et behov for at kortlægge omfanget af private dagplejelignende ordninger, idet frit valg- og puljepasningsordninger fik en større udbredelse. Analysefirmaet Bureau 2000 udførte i den anledning en undersøgelse for sektoren. Bureau 2000 talte med samtlige kommuner og spurgte til omfanget af privat dagpleje, tilsyn, økonomi m.v..

Ved udgangen af 2003 var der i alt 6.000-7.000 børn i puljeordninger - heraf er godt 400 børn i dagplejelignende puljeordninger fordelt på 63 hjem. Dertil

kom ca. 425 private dagplejer, som drives med økonomisk grundlag i servicelovens § 26 (frit valg af børnepasning). Mere end 90 pct. af disse ordninger findes vest for Storebælt og har ca. 1.600 børn. Driftsudgifterne pr. plads i puljedagpleje eller frit valg-dagpleje er typisk lavere end i en kommunal dagpleje. Tilsynet med frit valg – og puljelignende dagpleje varierer fra kommune til kommune, men er gennemgående langt fra på højde med tilsynet i den kommunale dagpleje - hverken i antal eller dybde.

Pædagogisk sektor har anvendt undersøgelsen i den politiske debat om privatisering på børnepasningsområdet. Med undersøgelsen har pædagogisk sektor blandt andet medvirket til at gøre Socialministeriet opmærksom på forskellene i tilsynet med henholdsvis privat og kommunal pasning. Socialministeriet har i juni 2004 selv publiceret to uddybende rapporter om emnet.

Hvad skal vi med Ny Løn?

Debathæftet er udarbejdet i forbindelse med sektorens landskonference 2004, og den sætter fokus på Ny Løn på dagplejeområdet. Hæftet er udarbejdet på baggrund af en nedsat arbejdsgruppe, hvis arbejde blev understøttet af en undersøgelse lavet af pædagogisk sektor under titlen: *Hvad mener man i dagplejen om Ny Løn?*

På trods af utilfredsheden med Ny Løn kan det konstateres, at der samlet set for dagplejen har fundet en lønfremgang sted. Den havde ikke været mulig i det tidligere lønsystem. Med dette debathæfte kigges der nærmere på fordele og ulemper ved Ny Løn, og der stilles spørgsmål, som favner bredt i forhold til Ny Løn.

På baggrund af hæftet ønsker pædagogisk sektor at tage hul på debatten om hvilke lønsystemer, der skal blive resultatet af OK 2005. Kun gennem en grundig diskussion kan vi sikre de lokale lønforhandlinger i fremtiden.

Dagplejens ledelse – fremtidens ledelse

Dette hæfte omhandler de nye organisationsformer på dagtilbudsområdet, som også berører dagplejen. I 2003 lagde 12 kommuner dagplejen helt eller delvist ind under daginstitutionerne. Kun i to kommuner blev dagplejelederen ansat som distriktsleder.

I mange kredse diskuteres behovet for en ændret struktur på skole- og dagtilbudsområdet. Den røde tråd i strukturændringerne er forslaget om en enhedsstruktur, dvs. kommunernes ønske om at samle deres tilbud på skole- og dagtilbudsområdet. Kommunernes Landsforening (KL) og Børne- og Kulturchefforeningen anbefaler, at der etableres større institutionsenheder med fælles ledelse mellem flere skoler, mellem skole og daginstitution eller for et antal daginstitutioner. Desværre er resultatet flere steder blevet en underlægning af dagplejen. Herved mister dagplejen sin selvstændige ledelse. Flere kommuner er i gang – andre har planer om det.

I pædagogisk sektor forholder vi os meget kritiske til denne udvikling. Ikke fordi vi er imod forandring og nytænkning. Tværtimod. Dagplejelederne har både erfaring og succes med netop den styreform, som efterspørges af fremtidens ledere. Problemet er, at ikke alle kommuner har øje for dagplejens kompetencer.

Med dette debathæfte sætter pædagogisk sektor fokus på dagplejeledelsens kompetencer. Vi ønsker at deltage aktivt i debatten og dermed få indflydelse på fremtidens dagpleje. I hæftet finder du en gennemgang af flere relevante problemstillinger i organiseringen af fremtidens dagpleje. Hvert afsnit afrundes med fire spørgsmål til debat.

Inspirations- og kursuskatalog

Dette katalog indeholder information og oplysninger om uddannelse og kompetenceudvikling i dagplejen. Kort sagt giver hæftet en bred introdukti-

on til de mange muligheder, der eksisterer for at deltage i kurser på dagplejeområdet. Kataloget giver ikke en udtømmende opregning af kursusmulighederne, men vi håber, at både medlemmer og kommuner vil lade sig inspirere af kataloget.

I kataloget kan du læse mere om kursusedtagere og kursusudbyderes erfaringer med kompetenceudvikling på dagplejeområdet. Derudover kan du også finde oplysninger om uddannelser med relevans for personale ansat i dagplejen. Vi har samlet information om blandt andet uddannelsesforløb, uddannelsens længde og oplysninger om, hvor du kan henvende dig, hvis du vil vide mere. Endelig indeholder hæftet også en længere liste med eksempler på kurser, der i dag udbydes af kommuner, AOF m.v..

Udover omdelingen på landskonferencen 2004, er *Inspirations- og kursuskataloget* også sendt til landets ca. 350 SOSU-skoler, dagplejeformidlinger og områdekontorer, som tak for deres bidrag til katalogets tilblivelse. Det håber vi kan bidrage til inspiration og til at øge kompetenceudviklingen i dagplejen rundt omkring i hele landet.

Dagplejen – en investering i fremtiden

Pjecen henvender sig til alle med interesse for dagplejen, særligt i forbindelse med sektorens landskonference 2004 *Kvalitet i dagplejen: Uddannelse og ledelse*. Pjecen giver en kort men præcis introduktion til dagplejeområdet med faktaoplysninger om dagplejen, oplysninger om løn- og arbejdsforhold, brugertilfredshed, uddannelse m.v..

Frit valg på dagtilbudsområdet

Pjecen er lavet på baggrund af regeringens mange privatiseringstiltag på børnepasningsområdet, idet der ikke findes en egentlig oversigt over de mange private pasningsordninger, der er skudt op.

Pjecen opsummerer de ændringer i Serviceloven, der skal øge det frie valg og privatisering. Dernæst gennemgås de frit valg-modeller, der giver tilskud efter Servicelovens § 26. Der findes en række forskellige regler for de enkelte modeller, og i pjecen gennemgås reglerne for: *Ansæt børnepasser, Selvstændig børnepasser, Ung i huset* og *Pasning af egne børn*.

I pjecen kan du også finde oplysninger om de puljeordninger, der kan oprettes på baggrund af Servicelovens § 11 samt øvrige private pasningsordninger. Pjecen er med andre ord et godt opslagsværk med konkrete oplysninger om lovgrundlag, tilsynspligt, opsigelse, klageadgang, godkendelse, forsikring, visitation m.v..

Dengang i dagplejen

Dengang i dagplejen – glimt fra en barndom baserer sig på en række interviews, og den er udarbejdet i samarbejde med journalist Annemette Schultz Jørgensen og professor, dr. phil. Per Schultz Jørgensen.

Børns indtryk fra de første år af deres liv står ofte tydeligt i deres erindring. Så tydeligt at de som voksne kan fortælle om det. Interviewpersonerne fortæller om, hvad dagplejen betød for dem dengang, og hvad de nu bærer med sig frem gennem livet, som en arv fra deres tid i dagplejen. Netop deres billeder og historier fra dagplejen fortæller noget om den dynamiske kraft, som dagplejen har udgjort i deres liv.

Pjecen viser med mange illustrative billeder, at dagplejere landet over har givet dagplejebørnene mange værdifulde oplevelser med videre i bagagen.

**Forbundet af
Offentligt Ansatte**

Stauings Plads 1-3
1790 København V

Tlf.: 46 97 26 26
www.foa.dk